

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างแบบภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5 เป็นการวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ (Correlational Research) มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ (1) เพื่อศึกษาแบบภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียน สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5 (2) เพื่อศึกษาประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5 (3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแบบภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5 กลุ่มตัวอย่างคือสถานศึกษาสังกัดกรมการปกครองท้องถิ่น กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5 จำนวน 40 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระ และหัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โรงเรียนละ 11 คน รวมทั้งสิ้น 440 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแบบภาวะผู้นำของผู้บริหาร ตามแนวคิดของเฮาส์ (House) กับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการตามแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2550 ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ผลได้มาจากแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ที่ได้รับคืน 419 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 95.23 สถิติที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r_{xy}) แบบเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างแบบภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยในครั้งนี้ สรุปสาระสำคัญของการศึกษาได้ดังนี้

1. แบบภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5 โดยรวมอยู่ในระดับปฏิบัติมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า แบบภาวะผู้นำของผู้บริหารอยู่ในระดับปฏิบัติมากทุกด้าน เมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ภาวะผู้นำแบบให้มีส่วนร่วม ภาวะผู้นำแบบสนับสนุน ภาวะผู้นำแบบสั่งการ และภาวะผู้นำแบบมุ่งสำเร็จ ตามลำดับ

2. ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5 โดยรวมอยู่ในระดับปฏิบัติมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนอยู่ในระดับปฏิบัติมากทุกด้าน เมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาและการคัดเลือกหนังสือแบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาและการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน การวางแผนงานด้านวิชาการ การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา การนิเทศการศึกษาและการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้และการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ การแนะนำ และการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาตามลำดับ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างแบบภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5 มีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.697 เมื่อพิจารณาจำแนกตามแบบภาวะผู้นำแต่ละแบบ พบว่า ภาวะผู้นำแบบให้มีส่วนร่วม ($r = .653$) มีความสัมพันธ์ในทางบวกสูงสุด และภาวะผู้นำของผู้บริหารแบบสนับสนุน ($r = .526$) มีความสัมพันธ์ในทางบวกต่ำสุด

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์แบบภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5 เป็นรายด้าน พบว่า

1) ด้านการพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น ($r = .664$) มีความสัมพันธ์ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ใน

16) ด้านการจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา ($r = .482$) มีความสัมพันธ์ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในระดับปานกลาง พิจารณาแยกตามภาวะผู้นำ ได้แก่ ภาวะผู้นำแบบสั่งการ ภาวะผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จ ภาวะผู้นำแบบสนับสนุน และภาวะผู้นำแบบให้มีส่วนร่วม มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง

17) ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุติธรรม หน่วยงานสถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ($r = .427$) มีความสัมพันธ์ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในระดับปานกลาง พิจารณาแยกตามภาวะผู้นำ ได้แก่ ภาวะผู้นำแบบสั่งการ ภาวะผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จ ภาวะผู้นำแบบสนับสนุน และภาวะผู้นำแบบให้มีส่วนร่วม มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างแบบภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียน สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5 จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำเอาอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. ผลการวิจัยเกี่ยวกับแบบภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียน สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5 พบว่า ผู้บริหาร โรงเรียนใช้แบบภาวะผู้นำเพื่อให้เกิดการบริหารงานเกิดประสิทธิภาพทั้ง 4 แบบ อยู่ในระดับการปฏิบัติมาก การที่ผู้บริหาร โรงเรียน สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5 ใช้แบบภาวะผู้นำมาก น่าจะมีสาเหตุมาจากการปฏิรูประบบราชการ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 พระราชบัญญัติกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการศึกษาทั้งระบบ ส่งผลให้ครูเป็นบุคลากรวิชาชีพชั้นสูง และหมวด 6 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 กำหนดให้ทุกสถานศึกษาต้องจัดให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษา มีการประเมินคุณภาพภายนอกทุก 5 ปี โดยมีการประเมินคุณลักษณะทางการบริหารของผู้บริหาร (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), 2547, หน้า 10-13) จึงอาจเป็นเหตุผลหนึ่งให้ผู้บริหาร โรงเรียนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการทำงาน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติดังกล่าว ประกอบกับแรงผลักดันจากสังคมภายนอกที่ต้องการให้ครูเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ประชาชนในสังคมทุกด้าน

อีกทั้งวิธีการสรรหาข้าราชการเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารในสถานศึกษา ทั้งตามระเบียบพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2547 ได้ กำหนดเงื่อนไขของคุณสมบัติของข้าราชการครูที่จะสมัครเข้ารับการคัดเลือกให้ดำรงตำแหน่งผู้บริหาร ในสถานศึกษา จะต้องมีความรู้และผ่านเกณฑ์การประเมินศักยภาพและสถานภาพครอบครัว ผ่านการอบรมหลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษาที่ ก.ค.ศ. กำหนด อีกทั้งกำหนดให้ผู้บริหารสถานศึกษา มีวิทยฐานะ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2548, หน้า 72-73) ซึ่งต้องได้รับการประเมินเกี่ยวกับความ ประพฤติดีด้านวินัย คุณธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ ประสบการณ์ คุณภาพการปฏิบัติงาน ความ ชำนาญ ความเชี่ยวชาญ ผลงานที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2548, หน้า 33) ที่กล่าวมาแล้วนี้เป็นภาระกระตุ้นและส่งเสริมให้ผู้บริหารโรงเรียนเลือกใช้ภาวะผู้นำ ที่เหมาะสมกับสถานการณ์และเกิดประสิทธิผลสูงสุด สอดคล้องกับ วสุธา ปะบุตร (2550, หน้า 78) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการ บริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ใช้แบบภาวะผู้นำแบบสนับสนุน แบบให้มีส่วนร่วม และแบบมุ่งความสำเร็จอยู่ในระดับมาก แบบ ตั้งการอยู่ในระดับปานกลาง

อย่างไรก็ตาม งานวิจัยนี้พบว่า แบบภาวะผู้นำทั้ง 4 แบบ มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ใน ระดับปฏิบัติมากใกล้เคียงกัน แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนเลือกใช้แบบภาวะผู้นำในทุกรูปแบบ โดยผู้บริหารมีการเลือกใช้ภาวะผู้นำแบบให้มีส่วนร่วมมากที่สุด นอกจากนี้ผู้บริหารยังต้องมึ ความสามารถในการเลือกรูปแบบภาวะผู้นำที่เหมาะสมกับปัจจัย สถานการณ์ บทบาท เพื่อให้เกิด ประสิทธิภาพสูงสุดในการบริหารงานอีกด้วย

2. ระดับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดกรมส่งเสริมการ ปกครองท้องถิ่น กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5 โดยรวมอยู่ในระดับการปฏิบัติมาก แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารและครูมีความรู้ ความเข้าใจในภารกิจของโรงเรียน มีการดำเนินงานตามภารกิจครบทั้ง 17 ด้าน ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการปฏิรูประบบบริหารการจัดการจากแบบเดิมที่เน้นการ รวมอำนาจไว้ส่วนกลางไปสู่การบริหารแบบกระจายอำนาจ ตามมาตรา 39 แห่งพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ที่กำหนดสาระสำคัญให้ กระทรวงกระจายอำนาจการบริหาร การศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ไปยังคณะกรรมการสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และ สถานศึกษาโดยตรง ประกอบกับงานวิชาการเป็นงานหลัก เป็นหัวใจสำคัญของการบริหาร สถานศึกษา โดยจุดมุ่งหมายของสถานศึกษา คือการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตรงตามมาตรฐานของ

สถานศึกษา การบริหารงานวิชาการที่ประกอบด้วยงานหลัก เช่น งานด้านหลักสูตร การจัดการเรียน การสอน การวัดผลและประเมินผล ซึ่งเป็นกระบวนการหนึ่งของการบริหารที่เกี่ยวข้องกับผลผลิต คือผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉัตรชัย ไชยมงค์ (2552, หน้า 106) ได้ ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการ บริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัด นครพนม เขต 2 พบว่า ระดับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน โดยรวมอยู่ใน ระดับมาก

ผลการวิจัยนี้พบว่า การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาและการคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการพัฒนาหลักสูตรของ สถานศึกษาเป็นกระบวนการดำเนินงานเกี่ยวกับหลักสูตรและการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนได้ เรียนรู้ตามที่กำหนดไว้ในจุดมุ่งหมายของหลักสูตร การบริหารงานวิชาการเป็นเรื่องที่สถานศึกษา และเขตพื้นที่การศึกษาต้องรับผิดชอบโดยตรง ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรู้ และมี ทักษะเกี่ยวกับหลักสูตร เพื่อนำการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุผลสำเร็จ ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ปัจจัยสู่ความสำเร็จของสถานศึกษาอยู่ที่การบริหารงานวิชาการอย่าง เป็นระบบ สอดคล้องกับแนวคิดของ ปรีชาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, หน้า 15) ที่กล่าวว่าหลักสูตร เป็นหลักและหัวใจของการจัดการเรียนการสอน เพื่อนำไปสู่เป้าหมายของการศึกษา ความเข้าใจใน เรื่องของหลักสูตรและการเรียนการสอนจะทำให้การศึกษาดำเนินไปด้วยดีทั้งแก่ตัวผู้เรียน ซึ่ง ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ บังอร สาคลาไคล (2550, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม พบว่า การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารด้านการ พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก

ประกอบกับยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา ทำให้สถานศึกษา เร่งรัดการดำเนินงานด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา จัดการ เรียนรู้ให้เหมาะสมกับความสามารถของนักเรียน อีกทั้งการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการให้ความเห็นชอบหลักสูตรสถานศึกษา มีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล และปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา การคัดเลือกหนังสือแบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา ทำให้สถานศึกษามีการศึกษาวิเคราะห์ คัดเลือกหนังสือเรียนที่มีคุณภาพสอดคล้องกับหลักสูตร สถานศึกษา การจัดทำหนังสือเรียน หนังสือเสริมประสบการณ์ แบบฝึกหัด ใบความรู้ เพื่อใช้ ประกอบการเรียนการสอน และมีการตรวจพิจารณาคุณภาพหนังสือเรียน หนังสือเสริม ประสบการณ์ แบบฝึกหัด เพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอน และอาจเป็นเพราะความเจริญก้าวหน้า

ทางเทคโนโลยีในปัจจุบันทำให้ผู้บริหารโรงเรียนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้ทันที จึงทำให้ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5 โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.697 ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้แสดงว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนส่งผลให้เกิดประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน เนื่องจากผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำในการบริหารงานด้านต่างๆในโรงเรียน เพื่อให้เกิดภาพแห่งความสำเร็จในทุกๆ ด้าน โดยเฉพาะงานด้านวิชาการที่ถือเป็นหัวใจหลักในการบริหารโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวสุธา ปะบุตร (2550, หน้า 79) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี พบว่า มีความสัมพันธ์ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จากผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำแบบให้มีส่วนร่วมทำให้เกิดประสิทธิผลในการบริหารงานวิชาการมากที่สุด ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนจึงควรใช้แบบภาวะผู้นำแบบให้มีส่วนร่วมในการบริหารงานในโรงเรียน เนื่องจากเป็นพฤติกรรมที่ผู้บริหาร ใช้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ใต้บังคับบัญชา ประกอบในการตัดสินใจ เพื่อส่งเสริมและพัฒนางานวิชาการให้มีประสิทธิผลสูงสุด

ภาวะผู้นำแบบให้มีส่วนร่วมและภาวะผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จ มีประสิทธิผลในด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษามากที่สุด ผู้บริหารโรงเรียนใช้แบบภาวะผู้นำดังกล่าวมา กำหนดเป้าหมายที่ท้าทาย แสวงหาวิธีการปรับปรุงการปฏิบัติงานที่มีมาตรฐานในด้านการจัดการเรียนการสอน การวางแผนงานด้านวิชาการ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาถือเป็นนโยบายที่สำคัญที่ครูทุกคนต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครอบคลุมด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ และคุณธรรมจริยธรรม

ภาวะผู้นำแบบสั่งการ มีประสิทธิผลในด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มากที่สุด โดยผู้บริหารแสดงออกให้ทราบถึงความคาดหวัง การชี้แนะและกำหนดทิศทาง การให้ผู้ใต้บังคับบัญชา ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ และกระบวนการ เนื่องจากปัจจุบันโรงเรียนมีการใช้สื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีที่ทันสมัยทั้งคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูปต่างๆ สื่อมัลติมีเดียที่หลากหลายและเพียงพอ ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูใช้สื่อที่หลากหลาย จัดอบรมการใช้สื่อ

ประกอบบริหารจัดการเรียนการสอนมากขึ้น นอกจากนี้จากกล่าวได้ว่า สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาเป็นสื่อการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพมากระบบหนึ่ง สามารถเอาชนะข้อจำกัดเรื่องเวลา ระยะทางและสภาพทางภูมิศาสตร์ได้เป็นอย่างดี ผู้บริหารใช้เป็นเครื่องมือในการบริหาร ผู้สอนและผู้เรียนใช้ในการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน ดังนั้นจึงเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการบริหารและการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพราะเทคโนโลยีทางการศึกษามีความสำคัญต่อการบริหารงานวิชาการและทำให้การบริหารงานวิชาการมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ภาวะผู้นำแบบสนับสนุน มีประสิทธิผลในด้านการพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่นมากที่สุด โดยผู้บริหารแสดงความหวังใย สวัสดิภาพของผู้ได้บังคับบัญชา สร้างบรรยากาศความเป็นมิตรในการทำงานการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นซึ่งเกิดจากการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการวางแผนและจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นด้วยการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการ ความเหมาะสมให้สอดคล้องกับท้องถิ่นเชื่อมโยงกับหลักสูตรสถานศึกษา มีการสรุปผลการดำเนินงานและแจ้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนทราบทุกฝ่าย รวมถึงการวิเคราะห์หลักสูตรท้องถิ่นว่ามีอุปสรรค ปัญหา อะไรบ้าง หลังจากการนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้แล้ว

ภาวะผู้นำแบบให้มีส่วนร่วม ภาวะผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จ และภาวะผู้นำแบบสั่งการ มีประสิทธิผลในด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุติองค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาค่ำที่สุด ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะเป็นงานใหม่ที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดขึ้นมาใหม่ในงานวิชาการตามคู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานนิติบุคคล ผู้บริหาร โรงเรียนอาจขาดความรู้ความเข้าใจและขาดประสบการณ์ในเรื่องดังกล่าว โรงเรียนมีการจัดเก็บเป็นข้อมูลสารสนเทศ ข้อมูลการจัดการศึกษา รวมทั้งความต้องการในการได้รับการสนับสนุนด้านวิชาการ ส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาวิชาการและพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ในการจัดการศึกษาที่ยังไม่ครอบคลุม จึงทำให้การจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการศึกษาไม่เป็นระบบเครือข่าย โรงเรียนจึงควรประสานความร่วมมือไปยังองค์กรต่างๆให้มีการจัดทำข้อตกลงความร่วมมือในการส่งเสริมและเผยแพร่งานด้านวิชาการเพื่อแลกเปลี่ยนการบริการทางวิชาการซึ่งกันและกัน โดยให้บุคลากรที่มีความสามารถพิเศษเป็นวิทยากรให้กับบุคคล ครอบครัวยุติองค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ควรส่งเสริมและเผยแพร่งานวิชาการของโรงเรียนไปยังหน่วยงานต่างๆ เช่น โรงเรียนในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา องค์กรอื่นๆ นอกจากนี้การพัฒนางานวิชาการให้มีประสิทธิภาพยังต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากหลายฝ่าย โดยเปิดโอกาสให้ชุมชนตลอดจนประสานความร่วมมือไปยังสถานศึกษาอื่นให้

เข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนประสบการณ์เพื่อเพิ่มคุณภาพผู้เรียน สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 ในหมวดที่ 4 มาตราที่ 29 ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัวยุวมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่างๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนา ระหว่างชุมชน การเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา จะช่วยทำให้ผู้เรียน ได้พัฒนาความรู้อย่างเต็มศักยภาพ สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจ และความสามารถของตนเอง

ภาวะผู้นำแบบสนับสนุน มีประสิทธิผลในด้านการจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษาต่ำที่สุด อาจเป็นเพราะเป็นงานใหม่ที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดขึ้นมาใหม่ในงานวิชาการตามคู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานนิติบุคคล จากเดิม 12 ด้าน เพิ่มขึ้นเป็น 17 ด้าน โดยการจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา ควรกำหนดเป็นโครงการในแผนปฏิบัติการประจำปี เน้นการดำเนินงานแบบมีส่วนร่วมทั้งครู คณะกรรมการสถานศึกษาและชุมชน แบบพิมพ์ที่เป็นเอกสาร โรงเรียนยึดแนวทางของกระทรวงศึกษาธิการเป็นหลัก ขณะที่น่าไปปฏิบัติมีการประเมินผลอยู่ตลอดเวลา แล้วนำเข้าที่ประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาของโรงเรียนเพื่อแจ้งให้ทราบและดำเนินการปรับปรุงพัฒนา ร่วมกัน ซึ่งระเบียบและแนวปฏิบัติที่โรงเรียนดำเนินการนั้นจะยึดองค์ประกอบทั้ง 17 ด้าน ของการบริหารงานวิชาการเป็นหลัก

ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าแบบภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนมีความสัมพันธ์กัน สอดคล้องกับแนวคิดของ คาลด์เวลล์ และสปิงก์ (Caldwell and Spinks, 1990 อ้างถึงใน วิโรจน์ สารรัตตะ, 2548, หน้า 330-333) กล่าวว่า หากผู้บริหารมีภาวะผู้นำจะเป็นปัจจัยหนึ่งนำไปสู่ความมีประสิทธิภาพของ โรงเรียน (School Effectiveness)

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5 ในครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะซึ่งเป็นแนวทางในการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน ดังนี้

1.1 ควรพัฒนาแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนให้เป็นผู้นำแบบให้มีส่วนร่วม เนื่องจากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ผู้นำแบบให้มีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการสูง ดังนั้นจึงควรพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีแบบภาวะผู้นำแบบให้มีส่วนร่วมด้วยการส่งเสริมการพัฒนาตนเองของผู้บริหาร มีการนิเทศติดตามการพัฒนาผู้บริหารเพื่อให้มีแบบภาวะผู้นำที่เหมาะสม ให้การบริหารงานด้านวิชาการทั้ง 17 ด้าน ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลสูงสุด

1.2 ควรมีการติดตามประเมินผลแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง เพราะผลการวิจัยพบว่าแบบภาวะผู้นำแบบให้มีส่วนร่วมมีประสิทธิผลสูงสุดต่อการบริหารงานวิชาการ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สำหรับการวิจัยครั้งต่อไปนั้น ควรทำการศึกษา ดังนี้

2.1 ควรมีการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลการบริหารงานด้านอื่นๆ ในโรงเรียน สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5

2.2 ควรมีการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างแบบภาวะผู้นำกับคุณภาพของนักเรียน สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5 เพื่อจะได้นำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในโอกาสต่อไป